

מאמר קדיש כהלכה ובו ח' סימנים:

[*] פתחא זעירא בענין הזמן והענין דקדיש;

[א] במעלת ה'קדיש' כי נורא הוא;

[ב] אמירת קדיש על ידי כמה בנ"א יחד;

[ג] ביאור ג' השיטות עד היכן עונים איש"ר;

[ד] כמה אמנים צריך לענות בקדיש;

[ה] אמן חטופה ואמן יתומה בקדיש;

[ו] טעם עניית 'ברוך הוא' ואמן הא' בקדיש;

[ז] הכוונה ב'אמן' בקדיש ובברכות;

[ח] פירוש עניית אמן ואיש"ר בכל כוחו;

קדיש כהלכה ~ מו"מ בענייני קדיש

[ז] הכוונה ב'אמן' בקדיש ובברכות;

א. כתב השו"ע בסימן קכ"ד סעיף ו' : "יענו אמן אחר כל ברכה בין אותם שייצאו ידי תפלה בין אותם שלא יצאו, בכוונה שיכוין בלבנו "אמת" הוא הברכה שבירך המברך ואני מאמין בזה", ודבריו הם דברי הטור ממש.

ב. וכתב המ"ב בס"ק כ"ה "אמת היא – וזהו בברכת הודאה כגון ברוך שאמר וישתבח וגאל ישראל וכו"ג, אבל בתפילה צריך שיכוין אמת היא, וגם אני מתפלל שיהי רצון שיקויים דבר זה, כגון בברכת אתה חונן שביקש המתפלל חננו מאתך וכו' בא"י חונן הדעת, יכוין אמת שהוא חונן דעה, ויהי רצון שיחונן לנו ג"כ דעה, וכו"ג בכל הברכות. ובקדיש צריך לכוין על העתיד לבד שיאמנו דבריו מה שהוא מבקש שיתגלה מלכותו בעגלא ובזמן קריב, דעיקר הענין בודאי יקויים לבסוף כמו שכתוב ביום ההוא יהיה ד' אחד ושמו אחד" עכ"ד.

ג. ומבואר שיש ב' כוונות ב'אמן' דתפילה : (א) אמת. (ב) יהי רצון שייאמנו דברי המברך. וצריך להתאים בכל ברכה לפי העניין מה שמתאים לה, אם רק אמת, או גם הלואי.

ובקדיש לעולם אין הכוונה אלא בקשה על העתיד, שיתגדל ויתקדש שמו בעולמו בהייכון וביומיכון בעגלא ובזמן קריב, ולכן בקדיש הכוונה לעולם רק 'כן יהי רצון'.

ד. וגם הבקשות שבסופו [תתקבל, על ישראל ועל רבנו, יהא שלמא רבא, ועושה שלום] כולם בקשות הם, ולכן תמיד הכוונה בכל האמנים שבכל הקדישים אינה אלא 'כן יהי רצון' בלבד.

ה. ויש לדקדק במה שהטור והשו"ע לא הזכירו אלא כוונת אמת ואני מאמין בזה, ולמה לא הזכירו גם את הכוונה של 'כן יהי רצון' ?

ו. ואע"פ שכתבו האחרונים שם להוסיף כוונת כן יהי רצון, מ"מ איך השמיטו דבר גדול כזה רבותינו בעל הטור ובעל השו"ע?

ז.

וליישב דבר זה, אפשר דס"ל שכוונה המחוייבת היא על החתימה בלבד ולא על כל הברכה כולה, דאטו בברכת יוצר אור יתחייב לכוון על כל האמור בכל הברכה, וכן בשאר ברכות הארוכות, ובע"כ דהחיוב הוא לכוון רק על החתימה, אבל מעלה להוסיף שפיר איכא גם על תוכנה בכלליות או בפרטיות לפי כוחו של כאו"א, וזמ"כ הפוסקים לכוון זה, ולדידהו לחובה.

ובאמת שיש למשכוני נפשאין להקל כל מה שאפשר עפ"ד, על הרועים לענות כהלכה, ודבר זה מכביד על רבים לכוון כל זה, לכן אין לזנוח אותם העושים כהשו"ע לכוון באמן שבברכות רק על השבח שבחתימה: "אמת ואני מאמין בזה", כי הרוצה לקיים דברי רבותינו הפוסקים בזה, מצוי שקשה עליו הדבר הזה, ולכן מצאנו בס"ד נוסח מקוצר הכולל את ב' הכוונות, ומצא חן בעיני כו"כ מרבנן ותלמידיהון, והוא שיקשיב לכל דברי הש"ץ או המברך, ואז יענה אמן בכוונה של : 'אני מצטרף לכל מה שאמר הש"ץ או המברך, והיא עצה נפלאה עד מאד !

ט.

ובזה יי"ח גם לדברי 'חיי אדם' שהביא את דברי המקובלים כל ברכה לעולם אינו לשון שבח ותהילה, אלא בקשה שיתברך וימשך שפע מלעילא וכו' כמבואר כ"ז בספר נפש החיים ש"ב פ"ב והלאה באורך, ולפי"ז כל עניות האמן כולם בכל מקום שהם שייך בהם רק כ"ר, ואף שלשונות הנפח"ח לפו"ר נשמעים ששבח ותהילה אינו פירוש נכון כלל כמו שחושבים החמוץ, מ"מ נלענ"ד שאין כוונתו כפשוטו, אלא שכוונתו היא לעובדי השם בעת שהם בדרגה גבוהה זו, אז אין להם לכוון פירוש הפשוט המתאים לכל המון ישראל הק' בכל עת ובכל שעה, אלא לכוון כוונה עמוקה זו, בתוראת ת"ח ועובד השם שעונה הזה אכן מבין את הענין לאשורו, אבל בעת שאינו במדרגה הזו, ולמי

קדיש כהלכה ~ מז"מ בענייני קדיש

עצה טובה:

לכוון לכל דברי המברך או

המבקש, ובעת העניה יכוון אני

מצטרף לכל דברי המברך או

המבקש, וכוונה זו כוללת את

ב' הכוונות, כי העונה מצטרף

לכל הדברים שאמר המברך או

המבקש. ובלבד שיודע למה

מצטרף.

שאינו במדרגה הזו, לא יעלה בהר ונגוע בקצהו, שעלולים ח"ו לקלקל הרבה במחשבות שאינם מכוונות, והרי עניית אמן הוא חוב גם על נשים וחינוך הקטנים, ואיך יעלה עה"ד שעליהם לכוון כל האמור בנפח"ה, ובע"כ שכוונתו כנ"ל אלא שקיצר בלשונו, ומצוי הוא דבר זה בספריו, שמפרש דברים בע"א.

י. אבל עכ"פ בעצה הנ"ל לכוון לדברי ש"ץ או מברך, ואח"כ לענות בכוונה של 'אני מצטרף לכל דבריו' יצאנו ידי זה נמי, והוא עצה שווה לכל אחד, וכפי טהרת ליבו ותוקף כוונתו יידע איניש בנפשית במה שאוחז.

יא. הב"י ובאהגרא ז"ל הביאו מקור לדברי הטור והשו"ע הללו, מהמדרש רבה, ומהגמרא בשבועות ל"ו. המפרשת שכמה משמעויות יש לתיבת 'אמן', לשבועה, לקבלת דברים, ולהאמנת דברים. ומה ששייך לעניית אמן על ברכות, הוא לישנא דהאמנת דברים, וזהו 'אמת ואני מאמין בזה' ויעוין עוד בפרש"י שם בשבועות ל"ו. שאמן על בקשה נלמד מאמן על ברכה, ממה שרואים את מעלת עניית האמן על ברכה, למדים גם לבקשות, שאם יוסיפו העונים לענות אמן תתחזק תתעצם בקשתם, ודבר זה יוסיף לקבלת בקשתם.

יב. וילפ"ר שאמן על ברכה, יסודו מקרא ד'גדלו להשם איתי, דאיירי בשבח ותהילה ולא בבקשות, ומהתם ילפינן לבקשות לומר עליהן נמי אמן בכוונת לשון האמנת דברים ודו"ק.

יג. ובברכת כהנים, ברור שיש לכווין רק כוונה של 'כן יהי רצון' שייאמנו ויתקיימו ברכות הכהנים.

יד. לסיכום: בעת עניית אמן על ברכות יש לכוון: 'אמת ואני מאמין בכך'.

בקדיש יש לכוון: 'כן יהי רצון'.

בברכות שיש בהם גם בקשות:

כתבו האחרונים שיש לכוון גם 'אמת ואני מאמין בזה' וגם 'הלואי וכן יהי רצון'.

לקבלת חומר ולשאלות ניתן לפנות למכון עניית אמן כהלכה:

פקס מספר: 077-444-79-46

נא צלם ופרסם גם אתה
בין מברך וידיך